

Јасмина С. Петровић¹
Универзитет у Нишу, Филозофски факултет,
Департман за социологију
Ниш (Србија)

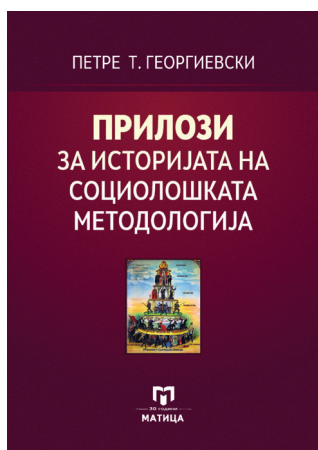
316.1:303(049.32)
Приказ
Примљен 22/11/2021
Прихваћен 23/11/2021
doi: [10.5937/socpreg55-35045](https://doi.org/10.5937/socpreg55-35045)

ВРЕДАН ДОПРИНОС ПРОУЧАВАЊУ ИСТОРИЈЕ СОЦИОЛОШКЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Петре Георгиевски (2021).

Прилози за историјата на социолошката методологија.

Скопје: Матица македонска, 417 стр.

Књига *Прилози историји социолошке методологије* дело је истакнутог македонског социолога Петра Георгиевског, једног од тројице утемељивача Одељења за социологију Филозофског факултета у Скопљу и предавача методологије социолошких истраживања, социологије и социологије образовања, еминентног истраживача више значајних социјалних феномена, учесника многих националних, регионалних и иностраних конференција, рецензента националних и регионалних социолошких публикација. Посвећена је анализи и дискусији кључних теоријско-методолошких увида „социолошких класика и њихових утицајних следбеника” (стр. 13) који су битно утицали на развој методологије социолошких истраживања, као и на профилисање савременог научноистраживачког рада у овој науци и сродним друштвено-хуманистичким дисциплинама.

Оправдање за бављење историјатом социолошке методологије аутор не налази само у речима истакнутог америчког социолога Роберта Мертона који зарад професионалног образовања социолозима сутерише изучавање дела класика социологије и истакнутих следбеника њихових идеја. Такав став се образлаже чињеницом да је изучавањем методолошких решења могуће сагледати не само како се методологија развијала, него уочити да су нека од њих постала трајна саставница социолошке методологије (попут Диркемовог залагања за мултиваријантну анализу или Марксове идеје о употреби комплементарних извора за изучавање друштвених појава, на пример).

¹ jasmina.petrovic@filfak.ni.ac.rs

Познавати историјат једне дисциплине значи и увид у тенденције запостављања и/или погрешног тумачења изворних идеја које се често некритички преузимају од других истраживача (стр. 13). Изучавање историје социолошке методологије омогућава и да се уоче комплексни сазнајни и вансазнајни чиниоци који су утицали на формирање појединих методолошких становишта, те да се у едукативне сврхе препозна и уочи ниво успешности повезивања социолошких теорија и методолошких решења примењених у истраживањима (стр. 15). Премда је и наведена аргументација више него довољна да укаже на значај изучавања историјата социолошке методологије, аутор упућује и на метатеоријске дискурзивне, као и на хеуристичке разлоге због којих социолозима ваља да баштине из историје методолошких идеја (стр. 15–16).

Штиво књиге организовано је у три целине. У првој, насловљеној *Методологије истраживања класичних социолога и њихова актуелности и утицаја*, размотрене су методолошке идеје три класика социолошке науке: Карла Маркса, Емила Диркема и Макса Вебера, а избор да баш наведени класици буду у фокусу потиче не само од мерљивих чињеница њихове утицајности, него и од читаве мреже социолога који су на темељима идеја управо тих класика створили респектабилне методолошке програме који су оправдано постали узоран материјал за едукацију нових нараштаја, као и модел методолошких парадигми у савременој социологији. Њихова становишта размотрена су како у контексту истраживања које су спровели, тако и са становишта кључних саставница методолошких програма (онтолошких, епистемолошких, методолошких елемената и модела за научно објашњење и разумевање) с јасно исцртаним линијама утицаја на конституисање социологије као науке и истраживачки рад потоњих социолога. Притом, детаљно су обрађена нека теоријско-методолошка решења од којих су нека и данас заступљена у савременим методолошким дебатама социолога (методолошки индивидуализам vs методолошки холизам; социјални номинализам vs социјални реализам; објашњење vs разумевање; чињенични vs вредносни судови итд.).

Део ове обимне студије, насловљен *Методологије истраживања утицајних америчких социолога*, тиче се доприноса америчких социолога Пола Лазарсфелда, Роберта Мертонa и Рајта Милса развоју социолошке методологије, као и дисциплинарном и академском утемељењу социологије. Развој квантитативног приступа у социологији, примена начела комплементарности извора за проучавање друштвених појава, усавршавање анкетних истраживања кроз мрежу променљивих, развој мултиваријантне анализе и уопште емпиријске социологије (Лазарсфелд); развијање модела теорије средњег обима и парадигме за функционалну анализу, те увођење фокус-групног интервјуа као легитимне методе у социолошку методологију (Мертон); разграничавања кључних методолошких појмова и епистемолошка критика апстрактних теорија и чистог емпиризма као њене супротности (Рајт Милс), само су део доприноса и идеја поменутих социолога чија се утицајност протеже изван граница САД.

Проналазећи заједничку нит у истраживачком раду тројице савремених европских социолога, Пјера Бурдијеа, Анрија Мандраа и Јозефа Обрембског, у трећем делу књиге аутор представља актуелност њиховог метода истраживања, настојећи да кроз анализу најзначајнијих истраживачких радова демонстрира њихов допринос савременој методологији, истовремено истражујући и нити које их повезују са класичним изворима. Сјајне иновације, које ови истраживачи доносе кроз промишљену

употребу комплементарних извора података за своја истраживања, показују како се социолошка запажања и правилности могу документовати и изворима која нису примарни у социолошкој науци (попут визуелних). Комбинујући изворе типичне за етнографска и антрополошка и уобичајене социолошке изворе података, као и методе и технике прикупљања података и различите логике њихове анализе, поменути аутори нису дали само допринос изучавању малих локалних заједница (које су проучавала сва тројица), већ су у наслеђе социолозима оставили и вредна истраживања важних социолошких проблема, попут социјалне селекције, друштвених промена, културних пракси итд., наглашавајући важност целовите слике о предмету истраживања створене из различитих углова посматрања, уз употребу компаративног приступа и типолошког метода.

Конечно, на самом крају ове књиге налази се текст који систематизује методолошка сазнања о акционим истраживањима. У тексту је дат преглед различитих тумачења акционих истраживања, наведене су и појашњене најбитније карактеристике акционих истраживања заснованих на заједници и могући модели нацрта тих истраживања. Такође, приказано је на који начин употреба различитих метода и техника може допринети реализацији циљева код овог типа истраживања. Овим текстом је заправо скренута пажња социолозима и представницима других сродних професија на апликативне аспекте научног метода при планирању интервенције за решавање различитих социјалних проблема.

Сваки прилог заступљен у овој књизи је систематично и по структури доследно заокружен: започиње навођењем важних библиографских података из животних и професионалних трајекторија обрађених социолога и јасним истицањем циљева потоњег излагања, следи анализа кључних теоријских ставова и концепција, потом и представљање методолошких консеквенци. Тиме су јасно исцртане линије теоријске и епистемолошке утемељености анализираних методолошких становишта. Примењени поступак на најбољи могући начин актуелизира Мертонову идеју о реципрочној релацији између теорије и истраживања (шире у Merton, 1998, 18, 189–228). Прилози су заокружени концизним закључним сумирањима. Читаоцу је предочен садржајан и опширан преглед кроз читљиви текст са јасним поентама, што ово штиво чини погодним и за уврштавање у литературу за методолошке предмете на студијама социологије и других сродних дисциплина. Компетентна и темељна расправа о развоју социолошке методологије, кроз преглед и компарацију појединих методолошких идеја и концепата, може бити подстицајна за покретање недовољно истражених тема у овој области како за искусне истраживаче, тако и за студенте свих нивоа студија, па утолико, поред научног, истичемо и хеуристички значај књиге. Због свега наведеног верујемо да ће социолошка јавност у Македонији и региону бити веома заинтересована за ову публикацију.

Jasmina S. Petrović¹
University of Niš, Faculty of Philosophy,
Department of Sociology
Niš (Serbia)

A VALUABLE CONTRIBUTION TO THE RESEARCH OF THE HISTORY OF SOCIOLOGICAL METHODOLOGY

Petre Georgievski (2021).
Contributions to the History of Sociological Methodology.
Skoplje: Matica makedonska, 417 pp.

(Translation In Extenso)

The book *Contributions to the History of Sociological Methodology* is the work by outstanding Macedonian sociologist, Petre Georgievski, one of the founders of the Department of Sociology of the Faculty of Philosophy in Skoplje and the lecturer of the methodology of sociological research, sociology and sociology of education, the eminent researcher of a number of important social phenomena, the participant of many national, regional and foreign conferences, the reviewer of national and regional sociological publications. The book is dedicated to the analysis and discussion of key theoretical-methodological insights of “sociological classics and their more influential followers” (p. 13) that significantly affected the development of the methodology of sociological research, as well as profiling modern scientific-research work in this science and related social-humanistic disciplines.

The author finds the justification for dealing with the history of sociological methodology not only in the words of outstanding American sociologist Robert Merton who, for the sake of professional education suggests that sociologists should study the works of the classics of sociology and eminent followers of their ideas. Such attitude is justified by the fact that the research of methodological solutions enables perceiving not only how methodology developed, but also observing that some of them have become a permanent integral part of sociological methodology (such as, for example, Durkheim’s advocacy for the multi-variant analysis or Marx’s idea of using complementary sources for researching social phenomena). To know the history of a discipline also means to have an insight into the tendencies of neglecting and/or misinterpreting original ideas that are often uncritically taken from other researchers (p. 13). Studying history of sociological methodology also makes it possible to observe complex cognitive and non-cognitive factors leading to the formation of certain methodological viewpoints, and to recognize and observe, for educational

¹ jasmina.petrovic@filfak.ni.ac.rs

purposes, the success level of connecting sociological theories and methodological solutions applied in research (p. 15). Although the above-listed argumentation is more than sufficient to point to the significance of studying the history of sociological methodology, the author also refers to meta-theoretical discursive, as well as heuristic reasons for which sociologists should draw on the history of methodological ideas (pp. 15–16).

The text of the book is organized into three segments. The first one, entitled *Methods of research of classical sociologists and their current value and influence*, discusses the methodological ideas of three classics of the sociological science: Karl Marx, Émile Durkheim and Max Weber, and the choice of focusing on these three classics comes not only from the measurable factors of their influence, but also from the whole network of the sociologists who used the ideas of those classics as foundations for creating respectable methodological programmes that have deservedly become decent material for educating new generations, as well as the model of methodological paradigms in modern sociology. Their viewpoints are discussed both in the context of the research they conducted and from the perspective of key components of methodological programmes (ontological, epistemological, methodological elements and models for scientific explanation and understanding), with clearly drawn lines of influence on the constitution of sociology as a science and on the research work of the latter sociologists. In addition, certain theoretical-methodological solutions have been discussed in detail, some of which are still present in modern methodological debates of sociologists (methodological individualism vs methodological holism; social nominalism vs social realism; explanation vs understanding; factual vs value judgments etc.).

The segment of this lengthy study, entitled *Research methods of influential American sociologists*, refers to the contribution of sociologists Paul Lazarsfeld, Robert Merton and Charles Wright Mills to the development of sociological methodology, as well as the disciplinary and academic foundation of sociology. The development of the quantitative approach in sociology, the application of the principle of complementary sources for studying social phenomena, the perfection of surveys through the network of variables, the development of the multi-variant analysis and empirical sociology in general (Lazarsfeld); the development of the theory model of medium scope and paradigm for the functional analysis, and the introduction of the focus-group interview as a legitimate method in sociological methodology (Merton); the distinction of key methodological concepts and the epistemological critique of abstract theories and pure empiricism as its opposite (Wright Mills) – these are only some of the contributions and ideas of the above-listed sociologists whose influence extends beyond the boundaries of the USA.

Finding a common thread in the research work of three contemporary European sociologists, Pierre Bourdieu, Henri Mendras and Józef Obrebski, in the third segment of the book the author presents the current character of their research method, trying to demonstrate their contribution to modern methodology through the analysis of the most important research works, while at the same time exploring the threads connecting them with the classical sources. Excellent innovations, brought by these researchers by thoughtfully using complementary sources of data for their research, show how sociological observations and regularities can be also be documented by sources that are not primary in sociological science (such as visual ones). Combining the sources typical of ethnographic, anthropological and common sociological sources of data, as well as methods and

techniques of data collection and different logics of their analysis, the above-mentioned authors did not only contribute to the study of small local communities (studied by all three of them), but also left valuable research of important sociological problems as their heritage to sociologists, such as social selection, social changes, cultural practices etc., while emphasizing the significance of the whole picture of the research subject created from different standpoints, with the application of the comparative approach and the typological method.

Finally, at the very end of the book there is a text systemizing methodological findings about action research. The text gives an overview of different interpretations of action research, and also lists and clarifies the most important characteristics of such action research based on the communities, and potential models of drafting that research. Moreover, it is shown in what manner the use of various methods and techniques may contribute to the achievement of goals in this type of research. As a matter of fact, this text draws the attention of sociologists and representatives of other related professions to the applicative aspects of the scientific method when planning an intervention for resolving different social problems.

Each contribution presented in this book is systematically and structurally consistently rounded: it begins by listing important biobibliographical data from life and professional trajectories of the above-mentioned sociologists and, by clearly emphasizing the goals of such presentation, there is an analysis of key theoretical attitudes and concepts, followed by the presentation of methodological consequences. This precisely draws the lines of theoretical and epistemological foundation of the analyzed methodological viewpoints. The applied procedure actualizes in the best possible manner Merton's idea of the reciprocal relation between the theory and research (more in Merton, 1998, 18, 189–228). The contributions are completed by concise concluding summations. The reader is given a substantial and comprehensive overview through the vivid text with clear points, which makes it suitable for being classified in the literature for methodological subjects in the studies of sociology and other related disciplines. The competent and thorough debate about the development of sociological methodology, through the review and comparison of certain methodological ideas and concepts, may be inspiring for the initiation of insufficiently explored topics in this field, both to experienced researchers and for students at all levels of studies, and that is why, apart from the scientific importance of the book, we also stress its heuristic importance. Due to everything mentioned above, we believe that the sociological public in Macedonia and the region will be quite interested in this publication.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Merton, R. (1998). *On Theoretical Sociology*. Beograd: Plato [In Serbian]
Georgievski, P. (2021). *Contributions to the History of Sociological Methodology*. Skoplje: Matica makedonska. [In Macedonian]